

"Herrialde honi gertatu zitzaion, idazten zuen ene lehengusuak, frontoian pilota jokuari bezala. Hormak lurrera botatzen ba dira ez legoke pilotan jokatzetik. Guk gure izatea demostratzeko, gartzeleratzen gaituen hori jipoitzea falta dugu, eta, halaber, guzi hori eraikirik dagoen gisa gure izatea eragozteko, gure izate hori biderkatu baino ez duegiten.

Batzuetan gertatzen da zenbait soberantasun apur ematen digutela, baina ia beti oso denbora laburrerako izaten da. Hobe esanda, ba dirudite epeka berrekuragarri erremusinak, edo emanak izan ziren bezain arin kentzen dizkiguten interes konposatuko maila guak. Gainera itxureko pake eta sasi askatasun une horietan, horrelako aspertasun instituzionalizatuak, ez ohizko estatal legelitate horrek sortua, herrialdea erdi letargia politiko batean murgiltzen du, harridura sinesgogor eta, eskuzabal eta gure iza tearen ideia konbertitu berrien gogo zintzoekiko instituzko mesfidantzaren nahasketa. Hala ere, gure gazteriaren gehiengoa independentzi absolutozale amorratua, tinko mantentzen da bere jarrera, edo hobe esanda kontra-jarreran, politikari profesionalek bidalitako arrazoiarako deialdi posibilista edo zuhurrei inolako kasorik egin gabe (elkarrekiko kontzesioen eta Madrileko kortearen zirko nagusiaren aroen zeharkako sokagaineke saltoen ekilibrista iaioak). Eta gainera, gure herriaren nortasunaren garapenarako hain ondo komeni zaion errebelamendua, mendebaldeko munduaren historia txikiaren funtsezko datu bat dugu. Izate gabeko herrialde baten bila ibiltze honek, gure poeten ametsetan lehen lerroak eginak, etengabeko ihes iturria zabaltzen du gure haurride hurbilenentzat. Amaiera eta probetxu gabeko epopeia horrek (guztiz kontrakoa baizik) gure aldamenekoen irudimena inpresionatu egin behar du; atxilotuak, etiketatuak eta zenbakituak, haine aurrekontu, ejerzito, ministro eta poliziek izaten diren (hauek bai bene benetan) herrialde estatalizatuaren koadro ukiezinean. Beraz giza antzerkian gure herri txiki txikiari dagokion benetako rola ez da bakarrik bere independentzi esistentziala eta bere superbizipenaren instrumento politikoaren berkonkistakuntzarena; baita gure abentura bihurri eta errebelamendu iraunkorren pelikula amaitu ezinaren ikuskei amets gehigarria aurkeztea ere".